

Politechnika Warszawska w roli integratora uczenia się przez całe życie

Andrzej Kraśniewski
Politechnika Warszawska

Promoting LLL in HE by implementing innovative practices in RPL-EDUPRO-2014-1-PL01-KA203-003629

REA, Uniwersytet Gdański, 4 września 2015 r.

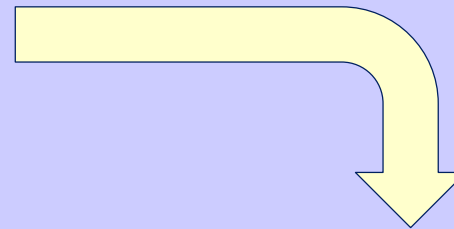
PW w roli integratora LLL

- wizja 2010-2011

LLL w strategii rozwoju PW

grudzień 2009

luty 2011

CS K1: Dostosowanie oferty edukacyjnej Uczelni do potrzeb gospodarczych i społecznych

CO K1.3. Rozszerzenie systemu kształcenia ustawicznego (rozumianego jako realizacja idei LLL)

1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do poszerzającego się kręgu potencjalnych odbiorców, charakteryzujących się zróżnicowanymi potrzebami
2. Oferowanie w coraz większym stopniu możliwości kształcenia zindywidualizowanego, zarówno co do ścieżki kształcenia przez całe życie, jak i poszczególnych jej elementów (studiów, kursów itp.)
- 3. Pełnienie przez Uczelnię – w odniesieniu do kształcenia na poziomie wyższym - roli „integratora” procesu uczenia się przez całe życie w różnych warunkach i okolicznościach
4. ...

PW jako integrator LLL

Uczelnia powinna stworzyć **warunki do realizacji różnych ścieżek kształcenia** (różnych dróg dochodzenia do konkretnych kwalifikacji formalnych), **m.in. przez uznawanie** – zgodnie z wypracowanymi i przyjętymi zasadami – **efektów uczenia się osiągniętych w sposób „nietradycyjny”**, tzn. w procesie kształcenia (samokształcenia) nieformalnego lub pozaformalnego, jako alternatywnej formy spełnienia całości lub części wymagań programu studiów, niezbędnych do uzyskania określonej kwalifikacji (dyplomu, świadectwa itp.) i – po ewentualnym zrealizowaniu brakujących elementów programu – wydawanie dokumentu poświadczającego uzyskanie odpowiedniej kwalifikacji.

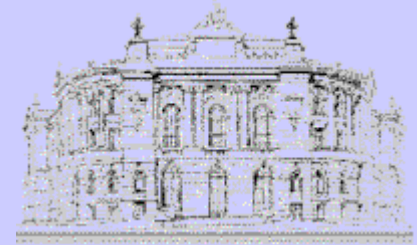
PW jako integrator LLL

Oferta dla osoby zainteresowanej LLL

- ❑ identyfikacja kwalifikacji i kompetencji + pomoc w udokumentowaniu posiadanych kompetencji (portfolio)
- ❑ określenie celu (celów) kształcenia (pomoc w planowaniu kariery zawodowej, ogólnego rozwoju, ...)
- ❑ zaprojektowanie indywidualnej ścieżki kształcenia, obejmującej
 - potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza studiami
 - kształcenie w PW
- ❑ realizacja indywidualnej ścieżki kształcenia
 - potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza studiami
 - kształcenie w PW

„nowe” zadania

„tradycyjne” zadanie

PW w roli integratora LLL

- wizja 2014-2015

PW jako integrator LLL

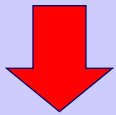

źródło: K. Kurowska, 2015

rozwój i różnicowanie oferty dydaktycznej w perspektywie uczenia się przez całe życie

Warunek funkcjonowania integratora LLL

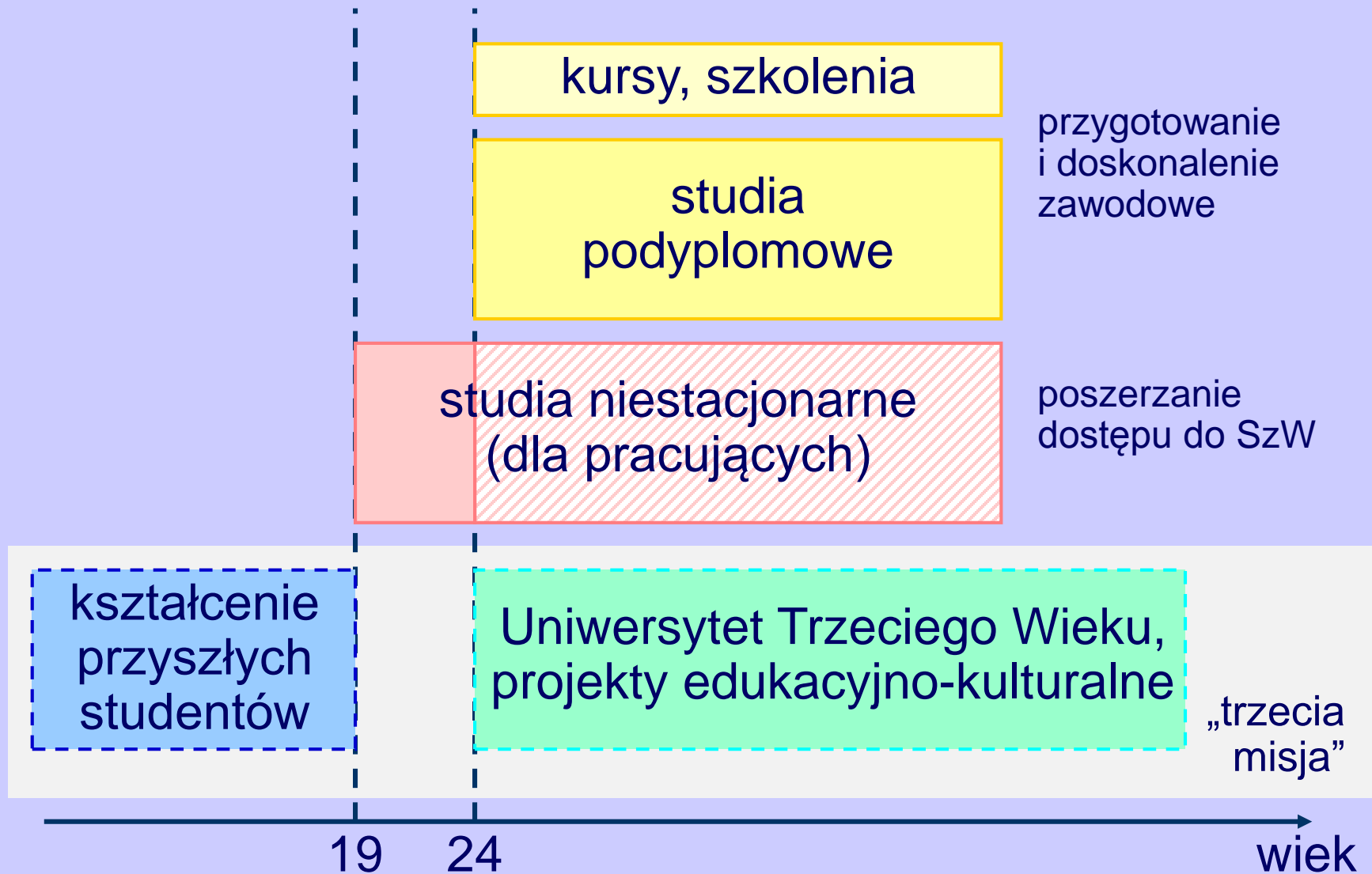
zapewnienie możliwie dużej elastyczności w procesie projektowania i realizacji indywidualnej ścieżki kształcenia

odpowiednia oferta programowa

- bogata i zróżnicowana
- dopasowana do potrzeb społecznych, w tym potrzeb rynku pracy
- dopasowana do oczekiwań osób zainteresowanych kształceniem w trybie LLL
- dobrze „osadzona” w ramach kwalifikacji

„Tradycyjna” oferta programowa LLL

Rozszerzanie i różnicowanie oferty

idea/założenie

nie separować oferty LLL od podstawowej oferty programów dyplomowych

- ❑ otwarcie oferty „tradycyjnych” programów dyplomowych – studiów I, II i III stopnia
- ❑ rozszerzanie tematyczne
- ❑ rozszerzanie na poziom 5 PRK
- ❑ rozszerzanie i różnicowanie metod realizacji (prowadzenia zajęć)

przy

- ❑ lepszym powiązaniu różnych elementów oferty
- ❑ wzrastającym udziale krótszych form kształcenia
- ❑ wykorzystaniu instrumentów ram kwalifikacji

Otwarcie programów dyplomowych

uzasadnienie: minimalizacja kosztów

rozszerzenie oferty LLL o

- ❑ pojedyncze przedmioty (moduły kształcenia) wybrane z programów studiów I, II i III stopnia

możliwe rozszerzenie o przedmioty prowadzone przez inne uczelnie (w trybie on-line), o MOOC (z weryfikacją efektów kształcenia z zasady w macierzystej uczelni)

- ❑ mikroprogramy

mikroprogram: kilka powiązanych tematycznie przedmiotów (15-20 ECTS) wybranych z programów studiów I, II lub III stopnia

analogie: certificate programs (US), nanodegrees (Udacity+AT&T)

przykład - nanodegrees

The screenshot shows the Udacity website's 'Nanodegree Programs' page. The browser address bar displays 'https://www.udacity.com/nanodegree'. The page header includes the Udacity logo and navigation icons. Below the header, a decorative graphic of interconnected nodes is visible. The main content area is titled 'Nanodegree Programs' and features a grid of six program tiles:

- Front-End Web Developer**: Teal background with a laptop and tablet icon.
- Data Analyst**: Maroon background with a fishbowl icon.
- iOS Developer**: Orange background with a smartphone icon and the word 'NEW' below it.
- Full-Stack Developer**: Blue background with a laptop and database icon.
- Introduction to Programming**: Purple background with a triangle icon inside curly braces.
- Person in front of data visualization**: A photograph of a woman in a blue shirt standing in front of a large data visualization screen.

Rozszerzanie tematyczne

nowe studia podyplomowe, kursy doszkalające, szkolenia itp.

przesłanki decyzji

- wyniki badań i analiz
 - badanie rynku pracy (Sekcja Wspierania Badań Społecznych BRPS - cykliczny monitoring potrzeb rynku pracy i innych potrzeb społecznych w kontekście LLL)
 - analiza trendów w zapotrzebowaniu na kwalifikacje: poziomy kwalifikacji, kierunki studiów, „nowe zawody”
 - ankietyzacja wśród studentów studiów I i II stopnia
- możliwość realizacji „na odległość” (w pełni lub częściowo)
- współpraca z instytucjami z otoczenia społeczno-gospodarczego (dotychczasowe dobre doświadczenia)

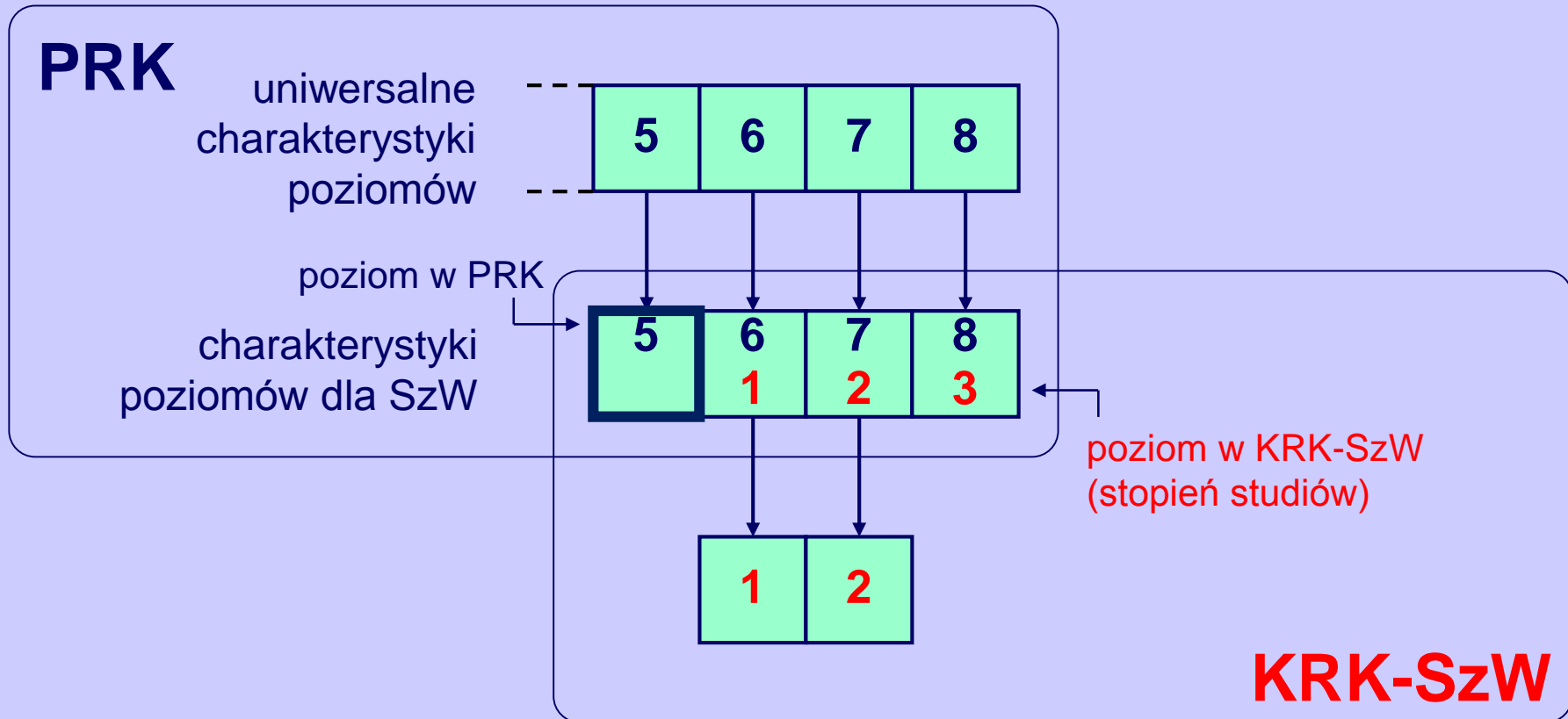
dobre doświadczenia - przykład

tematyka: telekomunikacja

Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych

- ❑ Laboratorium BRAMA, utworzone w 2006 r.
 - Polska Telefonia Cyfrowa (obecnie T-Mobile)
 - Huawei i TP S.A. (obecnie Orange Polska)laboratorium badawcze dla studentów i doktorantów, ale prowadzi też szkolenia i warsztaty dla osób zewnętrznych
- ❑ Huawei Academy (HANA), utworzona w 2012 r.
jednomiesięczne szkolenia – certyfikat HANA (Huawei)
- ❑ CISCO Academy, utworzona w 2002 r.
kilka typów szkoleń – certyfikaty zawodowe CISCO
- ❑ Centrum Kursów Specjalistycznych (Inst. Telekomunikacji)
kilkadziesiąt krótkich intensywnych kursów (kilka dni) – otwartych lub z ograniczonym dostępem

Rozszerzanie oferty na poziom 5 PRK

obecnie niemożliwe z powodów formalnych
ale
merytorycznie uzasadnione

Różnicowanie metod realizacji

nowe metody prowadzenia zajęć

- ❑ studia podyplomowe, kursy, szkolenia itp., a także ich komponenty prowadzone w trybie komplementarnym (blended learning)
- ❑ wykorzystanie MOOCów
- ❑ wykorzystanie nowych koncepcji dydaktycznych
 - kształcenie „odwrócone” (flipped education)
 - „inteligentne” materiały dydaktyczne, „dostosowujące się” do użytkownika (adaptive learning)

ale także elastyczność organizacji zajęć na studiach (jedno-, dwutygodniowe moduły)

idea/założenie

wszystkie elementy oferty (studia podyplomowe, kursy, szkolenia, ...) opisane w ten sam sposób

Oferta LLL = zestaw modułów LLL

moduł LLL - atrybuty

- ❑ efekty kształcenia
 - ❑ liczba punktów ECTS
 - ❑ poziom w ramach kwalifikacji
 - ❑ rodzaj dokumentu potwierdzającego osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia (świadectwo, zaświadczenie, ...)
- często określone
- z reguły nieokreślony
-
- ```
graph TD; A[często określone] --> B[efekty kształcenia]; A --> C[liczba punktów ECTS]; D[z reguły nieokreślony] --> E[poziom w ramach kwalifikacji];
```

# określanie poziomu modułu LLL - przykład

---

*studia podyplomowe „Podstawy telekomunikacji i teleinformatyki dla nieinżynierów”, prowadzone na Wydziale Elektroniki i Technik Informacyjnych PW*

porównanie efektów kształcenia dla modułu LLL z odpowiednimi charakterystykami poziomów w ramach kwalifikacji (PRK: uniwersalne i podrama SzW)

→ poziom 5 PRK

wniosek:

poziom 5 – przydatny, szczególnie w kontekście LLL

---

# **regulacje wewnętrzne - zasady studiowania**

## idea/założenie

„w tle” - wizja perspektywiczna, abstrahująca w znaczniej mierze od przepisów w aktualnie obowiązujących aktach prawnych



# Zasady studiowania

---

- ❑ specjalny status – student LLL
- ❑ możliwe rozłożone w czasie zdobywanie kwalifikacji „po kawałku” (akumulacja osiągnięć)
- ❑ dokument potwierdzający „zaliczenie” każdego modułu LLL
- ❑ w przypadku korzystania z elementów programów dyplomowych (zajęcia w cyklu semestralnym)
  - obciążenie semestralne – do decyzji studiującego
  - dla niektórych modułów LLL (np. mikroprogramów) - określony maksymalny czas realizacji

# Regulacje wewnętrzne - „gorący temat”

---

**Potwierdzanie efektów uczenia się**

# Potwierdzanie efektów uczenia się

---

- ❑ procedury określone w przepisach prawa wewnętrznego nie należy nazbyt szczegółowe – trzeba zawierzyć kompetencjom ekspertów
- ❑ przy braku doświadczeń (nie sposób przewidzieć wszystkich przypadków) nadmierna formalizacja – konieczność „naciągania” przyjętych przepisów
- ❑ opracowane rozwiązania – widziane w szerszym kontekście (inne formy LLL, „tradycyjni” studenci)
- ❑ uchwała Senatu – ograniczona do niezbędnego minimum; szczegóły – w innych aktach prawa wewnętrznego (zarządzenia i decyzje Rektora)

# *uchwała Senatu (niektóre aspekty)*

---

- ❑ rada wydziału (uprawnionego) podejmuje decyzję o realizacji potwierdzania w odniesieniu do każdego z prowadzonych programów kształcenia
- ❑ efekty uczenia się potwierdza się w zakresie odpowiadającym efektom kształcenia dla danego modułu kształcenia, występującego w programie studiów
- ❑ na wydziale
  - wydziałowy pełnomocnik lub kierunkowi pełnomocnicy ds. potwierdzania efektów uczenia się
  - wydziałowe komisje ds. potwierdzania efektów uczenia się
- ❑ wynik oceny – w skali przyjętej przy zaliczaniu przedmiotów, określonej w Regulaminie studiów w PW

# *uchwała Senatu (niektóre aspekty)*

---

- ❑ do ubiegania się o przyjęcie na studia są uprawnione osoby, które uzyskały w procedurze potwierdzania efektów uczenia się
  - przyjęcia na studia I stopnia: co najmniej 15 punktów ECTS przypisanych modułom kierunkowym
  - przyjęcia na studia II stopnia: co najmniej 10 punktów ECTS przypisanych modułom kierunkowym
- ❑ rada wydziału może określić dodatkowe warunki przyjęcia na studia kandydatów rekrutowanych w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się
- ❑ wydziałowa komisja rekrutacyjna tworzy listę rankingową kandydatów ...; pozycja na liście wynika z wartości wskaźnika będącego sumą iloczynów punktów ECTS i ocen uzyskanych ... dla poszczególnych modułów kształcenia

określa

- ❑ wzór wniosku kandydata na studia o potwierdzenie efektów uczenia się ...
- ❑ wzór protokołu z posiedzenia wydziałowej komisji ds. potwierdzania efektów uczenia się ...

# *regulacje w innych dokumentach*

---

- ❑ limit miejsc dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się - w odpowiedniej uchwale Senatu
- ❑ harmonogram czynności związanych z potwierdzaniem efektów uczenia się i przyjęciami na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się - w dokumencie „Zasady i organizacja przyjęć na studia w PW”
- ❑ zasady pobierania opłat za potwierdzanie efektów uczenia się, wysokość tych opłat oraz wzór umowy o warunkach odpłatności za tę usługę - w zarządzeniu Rektora w sprawie sposobu kalkulacji wysokości opłat pobieranych za kształcenie i inne usługi edukacyjne

# Zasady studiowania - inne regulacje

---

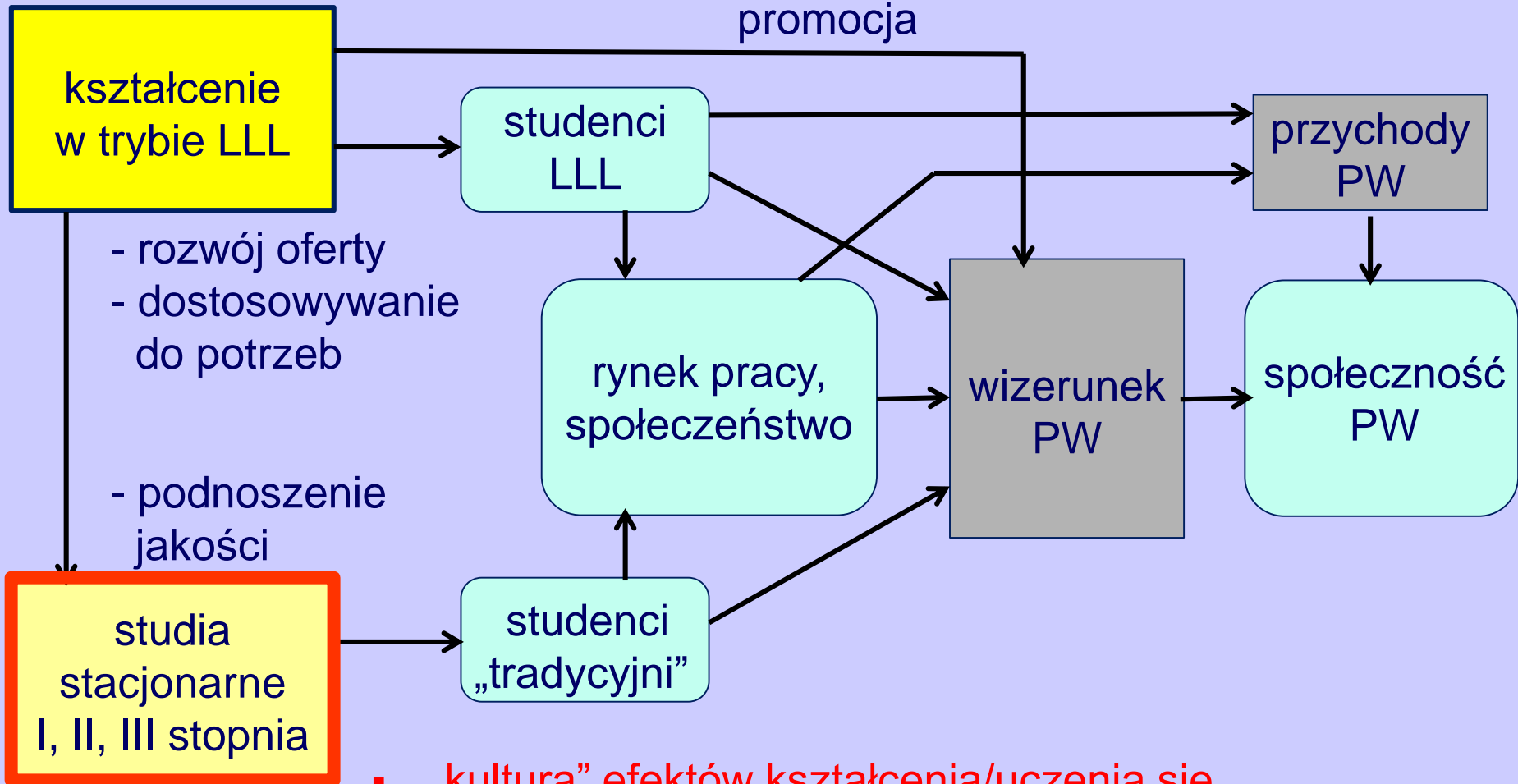
- rozszerzenie możliwości potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów na studentów (przyjętych w „normalnym” trybie)
  - dotyczy m.in. efektów uczenia się będących wynikiem działalności w kole naukowym, udziału w badaniach lub wdrożeniach (niezwiązanych z procesem dyplomowania)
  
- zasady – w *Regulaminie studiów w PW*
  - możliwość zaliczenia modułu kształcenia występującego w programie studiów
  - możliwość potwierdzenia efektów uczenia się niezwiązanych z konkretnym modułem w programie studiów – zaliczenie modułu „specjalnego” (o odpowiedniej nazwie), stanowiącego zamiennik modułu obieralnego



---

# **PW w roli integratora LLL: korzyści, problemy, wyzwania**

# Potencjalne korzyści



- „kultura” efektów kształcenia/uczenia się
- „kultura” indywidualnego podejścia do studenta

- ❑ brak odpowiednio wykwalifikowanej kadry, która mogłaby pełnić nowe funkcje
  - doradców w zakresie korzystania z oferty LLL
  - ekspertów w zakresie potwierdzania efektów uczenia się
- ❑ problemy z przekazem („nieprzyjazna” terminologia)
- ❑ niedostateczna świadomość znaczenia i brak zrozumienia potencjalnych korzyści wynikających z upowszechnienia w PW kształcenia w trybie LLL
- ❑ potencjalna niechęć części kadry wobec uznawania efektów uczenia się uzyskanych poza uczelnią
- ❑ zmęczenie kadry reformami (wdrażanie KRK)
- ❑ koszty wprowadzania zmian

## Wykorzystać specyficzne atuty PW oraz sprzyjające okoliczności

- ❑ zapotrzebowanie rynku pracy - zainteresowanie studiami technicznymi
- ❑ dobra opinia wśród pracodawców
  - PW od wielu lat – nr 1 w rankingu zadowolenia pracodawców z kompetencji absolwentów
- ❑ dobre relacje z absolwentami (w tym menedżerami dużych firm)
- ❑ dobre doświadczenia w realizacji wspólnych przedsięwzięć z instytucjami gospodarczymi (wzajemne zaufanie)

---

**podsumowując ...**

# Staramy się nadać za „rzeczywistością”

*By imagining the traditional college student as the norm – the student who goes to a residential college ... immediately after graduating from high school, and who completes his or her degree in four full-time years – we distort the picture of American higher education and fail to attend adequately to the needs of the invisible majority of students.*

C. Christ (Director of Center for Studies in Higher Education, UC Berkeley), *University World News*, 10 April 2015

w komentarzu na temat książki

M. Stevens, M. Kirst (Eds.), *Remaking College: The Changing Ecology of Higher Education*, Stanford University Press, 2015

w okresie 2008-2013 w uczelniach USA

- bachelor degrees                   ↑18%
- associate degrees                   ↑38%
- certificate programs               ↑40%

źródło:

*Wall Street Journal*, 4 June 2015

# ale zrobiliśmy dopiero pierwszy krok ...

wdrożenie koncepcji integratora LLL

- poważne wyzwanie, niemało problemów i znaków zapytania

musimy się jeszcze wiele nauczyć

... będzie to nasze doświadczenie w zakresie LLL



źródło: Google Graphics

---

W prezentacji wykorzystano fragmenty prezentacji przygotowanych w ramach realizacji

- projektu systemowego „Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie”, prowadzonego przez Instytut Badań Edukacyjnych, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
- projektu „Pursuing the Goals of the Bucharest Communiqué in Poland”, prowadzonego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+



# **Politechnika Warszawska w roli integratora uczenia się przez całe życie**

Andrzej Kraśniewski  
Politechnika Warszawska



Promoting LLL in HE by implementing innovative practices in RPL-EDUPRO-2014-1-PL01-KA203-003629

*REA, Uniwersytet Gdański, 4 września 2015 r.*